Statsforvalteren
i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

Vår dato: 27.03.2026
Vår ref: 2023/21841
Deres dato:
Deres ref:

SARPSBORG KOMMUNE
Postboks 237
1702 SARPSBORG

Saksbehandler, innvalgstelefon
Brage Sævarang, 32266607

Vedtak om endring av tillatelse etter forurensningsloven - mudring og utfylling - Glomma - Sarpsborg kommune

Sarpsborg kommune har søkt om endring av tillatelse etter forurensningsloven i forbindelse med etablering av avløpsledning.

Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus har ferdigbehandlet søknaden, og utvider tillatt periode for pukking og utlegging av gabioner til 15. april.

Endret tillatelse med tilhørende vilkår er vedlagt.

Statsforvalteren varsler vedtak om gebyr på kr 9 500 for behandling av søknaden. Eventuelle kommentarer til varslet vedtak om fastsettelse av gebyrsats sendes Statsforvalteren innen to uker etter at dette brevet er mottatt.

Vedtaket om endring kan påklages av berørte parter eller andre med rettslig klageinteresse innen tre uker.

Vi viser til søknad om endring av tillatelse etter forurensingsloven til mudring og utfylling i Glomma i forbindelse med etablering av avløpsledning datert 06.03.2026.

Søknad

I forbindelse med Sarpsborg kommune sitt prosjekt for etablering av nytt avløpsanlegg er det nødvendig å utføre arbeider i Glomma. Sarpsborg kommune har tidligere søkt om og fått tillatelse etter forurensningsloven til mudring og utfylling i Glomma. Det vises til tillatelse (2023.0806.T) gitt 07.11.2023 og endring av tillatelse 25.10.2024, 26.11.2024, 05.02.2025 og 17.11.2025.

Grunnet ulike forhold, blant annet skipstrafikk, har entreprenøren ikke blitt ferdige med kryssingen av Glomma. Gjenstående arbeid er pukking og legging av gabioner.

Søker legger til grunn samme betraktninger som i tidligere søknad om endring med tanke på smoltutvandring. men da det ikke er like forstyrrende arbeid som gjenstår søkes det om en litt større utvidelse, frem til 15. april. Ifølge søker er entreprenøren sikre på at de vil klare å fullføre arbeidene innen 1. april, men erfaring tilsier at det kan være greit å ha buffer om for eksempel vannføringen skulle bli høyere enn forventet.

Siden det er usikkerhet knyttet til akkurat hvilke variabler som trigger utvandringen av smolt i Glomma, er det vanskelig å forutse akkurat når utvandringen vil skje. Utvandring av smolt avhenger av flere faktorer, men vannføring, temperatur og daglengde er de viktigste. Hvilke miljøvariabler som trigger smoltutvandringen ser ut til å korrelere med at temperaturen i havet er 8 °C. Ved kaldere temperaturer synker overlevelsen av smolten drastisk. I 2023 nådde overflatevannet 8 °C omtrent samtidig fra Koster til Indre Oslofjord. Målinger fra Torbjørnskjær viser også at i de siste 6 årene har overflatesjiktet nådd stabil temperatur på 8°C i første halvdelen av mai. Unntaket var i 2020 da stabil temperatur på 8°C ble nådd i slutten av april.

På bakgrunn av dette mener søker at det er bærekraftig å utføre arbeid fram til 15. april, dersom forholdene i elva ligger til rette for dette. Arbeidene vil utføres i henhold til den originale søknaden og den eksisterende tillatelsen.

Sarpsborg kommune søker om å utvide tillatt tidsperiode for pukking og legging av gabioner til 15. april.

Høring

Statsforvalteren har ikke sendt søknaden om endring av gjeldende tillatelse på høring, da endringen av tillatelsen anses å ha mindre miljømessig betydning, jf. forurensningsforskriften § 36-9 andre ledd bokstav b.

Statsforvalterens vurdering

Statsforvalteren har vurdert omsøkt tiltak etter naturmangfoldloven, vannforskriften og forurensningsloven. For Statsforvalterens tidligere vurderinger i saken viser vi til opprinnelig vedtak om tillatelse etter forurensningsloven (2023.0806.T) datert 07.11.2023 (vedlagt) og tidligere vedtak om endring 10.03.2025.

Når forurensningsmyndigheten avgjør om tillatelse skal gis og fastsetter vilkårene etter forurensningsloven § 16, legges det vekt på de forurensningsmessige ulempene ved tiltaket, sammenholdt med de fordeler og ulemper som tiltaket vil medføre, jf. forurensningsloven § 18 første ledd punkt 5.

Statsforvalteren satt i opprinnelig tillatelse vilkår om at arbeidene ikke skulle gjennomføres mellom 15. mars og 30. juni av hensyn til smoltutvandring. Vi vurderer på bakgrunn av opplysningene i søknaden at en utvidelse av perioden for gjennomføring av arbeider til 15. april-30. juni ikke vil medføre ytterligere forurensning. Det er usannsynlig at hovedvandringen av smolt vil foregå før i slutten av april. Vi påpeker at utvidelsen i tidsperiode kun gjelder for pukking og legging av gabioner. Statsforvalteren tillater derfor slike arbeider frem til 15. april. Vi forutsetter at tiltakshaver overvåker forholdene og har god kommunikasjon med NGOFA.

Arbeidene må gjennomføres som beskrevet i søknaden. Vi legger også stor vekt på at arbeidene skal gjennomføres under samme krav som i eksisterende tillatelse.

Konklusjon

På bakgrunn av det som er beskrevet i søknaden vurderer Statsforvalteren at det er akseptabelt å endre tillatelsen. Endringen vil heller ikke medføre ytterligere forurensning i Glomma. Vi vurderer at de forurensningsmessige ulempene ved tiltaket, ikke vil overstige de fordeler og ulemper som tiltaket for øvrig vil medføre, jf. forurensningsloven § 18 første ledd punkt 5.

Statsforvalteren har vurdert tiltaket som forurensningsmyndighet etter forurensningsloven, og i henhold til relevant lovverk. Tiltakshaver er selv ansvarlig for å innhente nødvendige tillatelser etter andre lovverk.

Vedtak om endring av tillatelse

Statsforvalteren fatter vedtak om endring av tillatelse etter forurensningsloven til mudring og utfylling i Glomma i forbindelse med etablering av avløpsledning. Endringen omfatter å utvide tillatt tidsperiode for pukking og legging av gabioner fra 1. april-30.juni til 15. april-30.juni.

Endringene er foretatt med hjemmel i forurensningsloven § 18 første ledd punkt 5.

Vi viser til endringer i vedlagt tillatelse.

Varsel om fastsettelse av gebyrsats for saksbehandlingen

Tiltakshaver skal betale gebyr for vår behandling av søknaden, jf. forurensningsforskriften § 39-3. Vi varsler derfor følgende vedtak: Sarpsborg kommune skal betale kr 9 500 i gebyr for Statsforvalterens saksbehandling. Dette tilsvarer gebyrsats 9 i forurensningsforskriften § 39-4. Eventuelle kommentarer til varselet om fastsettelse av gebyrsats sendes Statsforvalteren innen to uker etter at dette brevet er mottatt, jf. forvaltningsloven § 16.

Klageadgang

Vedtaket kan påklages til Miljødirektoratet av sakens parter eller andre med rettslig klageinteresse innen tre uker fra underretning om vedtak er kommet fram, eller fra vedkommende fikk eller burde skaffet seg kjennskap til vedtaket, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. En eventuell klage skal angi hva det klages over og den eller de endringer som ønskes, jf. § 32. Klagen bør begrunnes, og andre opplysninger av betydning for saken bør nevnes. Klagen skal sendes til Statsforvalteren.

Med hilsen

Andreas Røed
fagleder
Klima- og miljøvernavdelingen

Brage Sævarang
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:
Norconsult

Tillatelse etter forurensningsloven til sprengning, mudring og utfylling i Glomma i Sarpsborg kommune

Tillatelsen er gitt i medhold av forurensningsloven § 11, jf. § 16. Tillatelsen er gitt på grunnlag av opplysninger fremkommet i søknad og under saksbehandlingen.

Hvis tiltakshaver ønsker å foreta endringer i driftsforhold som kan ha betydning for forurensningen fra virksomheten og som ikke er i samsvar med det som ble lagt til grunn da tillatelsen ble gitt eller sist endret, må tiltakshaver i god tid på forhånd søke om endring av tillatelsen. Tiltakshaver bør først kontakte Statsforvalteren for å avklare behovet for slik endring.

Dersom hele eller vesentlige deler av tillatelsen ikke er tatt i bruk innen 4 år etter at tillatelsen er trådt i kraft, skal tiltakshaver sende en redegjørelse for virksomhetens omfang slik at Statsforvalteren kan vurdere eventuelle endringer i tillatelsen.

Tillatelsen gjelder fra dags dato til arbeidene er ferdigstilt (med forbud mot mudring, utfylling og sprengning i Glomma i perioden 24. oktober – 30. november og 15. april - 30. juni.)

Bedriftsdata

Tiltakshaver: Sarpsborg kommune – Teknisk etat
Tiltakshavers adresse: Postboks 237, 1702 Sarpsborg
Org. nummer: 974637146
Tiltaksområde: Glomma ved Sandesund i Sarpsborg- og Fredrikstad kommune
NACE-kode og bransje: 84.130 - Offentlig administrasjon tilknyttet næringsvirksomhet og arbeidsmarked

Statsforvalterens referanser

Tillatelsesnummer: 2023.0806.T		
Tillatelse første gang gitt: 07.11.2023	**Tillatelse sist revidert i medhold av fl § 18 tredje ledd:** -	**Tillatelse sist endret:** 27.03.2026
Andreas Røed fagleder	Brage Sævarang rådgiver	

Endringslogg

Endrings-nummer	Endringer av	Saksnr.	Beskrivelse av endring
00.	07.11.2023	2023/21841	Tillatelsen ble gitt
01.	25.10.2024	2023/21841	Utvidet tidsperiode for arbeider
02.	26.11.2024	2023/21841	Utvidet mudrevolum fra 864 m^3 til 4 550 m^3
03.	05.02.2025	2023/21841	Utvidet mudrevolum fra 4 550 m^3 til 4 850. Areal fra 760 m^2 til 960 m^2. Etablering av ny overvannsledning.
04.	10.03.2025	2023/21841	Utvidet tidsperiode for arbeider til å tillate arbeider til 1. april. Presisert forbud mot sprengning ved smoltutvandringen.
05.	17.11.2025	2023/21841	Midlertidig utfylling på 720 m^3 for etablering av anleggsvei. Utfylling skal fjernes etter gjennomført tiltak.
06.	27.03.2026	2023/21841	Utvidet tidsperiode for utfyllingsarbeider fram til 15. april.

Innhold

Endringslogg 2
1 Tillatelsens ramme 4
2 Generelle vilkår 4
2.1 Gjennomføring av tiltak 4
2.2 Sikring av tiltaksområdet 4
2.3 Varsling av tiltaksgjennomføring 5
2.4 Ansvar for overholdelse av vilkår i tillatelsen 5
2.5 Utslippsbegrensninger 5
2.6 Plikt til å redusere forurensning så langt som mulig 5
2.7 Endring av vilkår 5
2.8 Plikt til forebyggende vedlikehold 5
2.9 Tiltaksplikt ved økt forurensningsfare 5
2.10 Internkontroll 6
2.11 Hensyn til friluftsliv og naturmiljø 6
2.12 Tilsyn 6
3 Forebyggende og beredskapsmessige tiltak mot akutt forurensning 6
3.1 Miljørisikoanalyse 6
3.2 Forebyggende tiltak 7
3.3 Avvikshåndtering 7
3.4 Etablering av beredskap 7
3.5 Varsling av akutt forurensning 7
4 Mudring 7
4.1 Gjennomføring av mudring 7
4.2 Håndtering av mudrede masser 8
5 Sprengning 8
6 Utfylling 9
6.1 Gjennomføring av utfyllingen 9
6.2 Krav til utfyllingsmasser 9
7 Kontroll og overvåking 9
7.1 Kontroll- og overvåkingsprogram 9
7.2 Overvåking 10
7.3 Kvalitetssikring av målingene 10
8 Støy 10
9 Rapportering 10

1 Tillatelsens ramme

Det gis tillatelse til sprengning, mudring og utfylling i Glomma i forbindelse med utvidelse av Alvim renseanlegg og påfølgende etablering av avløpsledning fra Fredrikstad kommune sin side av Glomma over til i Sarpsborg kommune.

Det gis tillatelse til mudring av inntil 4 850 m^3 masser over et areal på inntil 960 m^2. Planlagt mudringsdybde er 2 m.

Tillatelsen gjelder også utfylling av inntil 837 m^3 steinmasser til Glomma over et areal på inntil 1020 m^2. Planlagt utfyllingshøyde er inntil 1 m.

Det gis i tillegg tillatelse til midlertidig utfylling av inntil 720 m^3 masser for etablering av anleggsvei.

Av hensyn til ål og anadrom fisk tillates det ikke sprengning eller mudring i vassdraget i perioden mellom 24. oktober – 30. november og 1. april - 30. juni. Det tillates heller ikke utfylling i vassdraget i perioden mellom 24. oktober – 30. november og 15. april - 30. juni. Det tillates ikke sprengning når hovedoppvandring av anadrom fisk observeres eller ved utvandringen av smolt. Det tillates ikke å gjennomføre mudring eller sprengning mellom klokken 23:00 og 06:00.

Det tillates ikke å gjennomføre sprengning, mudring eller utfylling av masser dersom turbiditetsmålere er ute av drift.

Tiltaket skal gjennomføres som beskrevet i søknaden og i henhold til reguleringsplanens bestemmelser.

Sarpsborg kommune (heretter kalt tiltakshaver) er ansvarlig for at alle vilkår i denne tillatelsen overholdes.

2 Generelle vilkår

2.1 Gjennomføring av tiltak

Det forutsettes at tiltaket gjennomføres som angitt i søknad dersom ikke annet fremgår av tillatelsen, andre vedtak eller på annen måte er avklart med Statsforvalteren. Vesentlige endringer i forutsetningene i forhold til det som er oppgitt i søknaden tas opp med Statsforvalteren i god tid før endringene vil bli gjort gjeldende.

2.2 Sikring av tiltaksområdet

De deler av tiltaksområdet hvor det aktivt utføres arbeid på land, skal holdes avsperret og ikke være tilgjengelig for allmennheten.

2.3 Varsling av tiltaksgjennomføring

Tiltakshaver skal varsle Statsforvalteren senest 1 uke før tiltaket settes i gang og når tiltaket er avsluttet.

2.4 Ansvar for overholdelse av vilkår i tillatelsen

Tiltakshaver er ansvarlig for at vilkårene i tillatelsen blir overholdt, og plikter å orientere vedkommende som skal gjennomføre tiltakene om de vilkår som gjelder, samt de restriksjoner som er lagt på arbeidet.

2.5 Utslippsbegrensninger

De utslippskomponenter fra virksomheten som er antatt å ha størst miljømessig betydning, er uttrykkelig regulert gjennom spesifikke vilkår i denne tillatelsens punkt 3 til 9. Utslipp som ikke er uttrykkelig regulert på denne måten, er også omfattet av tillatelsen så langt opplysninger om slike utslipp er fremkommet i forbindelse med saksbehandlingen eller må anses å ha vært kjent på annen måte da vedtaket ble truffet. Dette gjelder likevel ikke utslipp av prioriterte miljøgifter oppført i vedlegg 1. Utslipp av disse stoffene er bare tillatt hvis utslippene er så små at de må anses å være uten miljømessig betydning, eller annet er bestemt i tillatelsens punkt 3 til 9.

2.6 Plikt til å redusere forurensning så langt som mulig

All forurensning fra arbeidene, herunder utslipp til luft og vann, samt støy og avfall, er isolert sett uønsket. Selv om utslippene holdes innenfor fastsatte utslippsgrenser, plikter tiltakshaver å redusere sine utslipp, herunder støy, så langt dette er mulig uten urimelige kostnader.

2.7 Endring av vilkår

Statsforvalteren kan oppheve eller endre vilkårene i tillatelsen, sette nye vilkår, og om nødvendig kalle tillatelsen tilbake, dersom vilkår gitt etter forurensningsloven § 18 er til stede. Statsforvalteren har på samme grunnlag rett til, på ethvert tidspunkt, å stoppe arbeidene.

2.8 Plikt til forebyggende vedlikehold

Tiltakshaver skal sørge for forebyggende vedlikehold av utstyr som kan ha utslippsmessig betydning. System og rutiner for vedlikehold av slikt utstyr skal kunne dokumenteres.

2.9 Tiltaksplikt ved økt forurensningsfare

Dersom det oppstår fare for økt forurensning, plikter tiltakshaver så langt det er mulig uten urimelige kostnader å iverksette de tiltak som er nødvendige for å eliminere eller redusere den økte forurensningsfaren, herunder om nødvendig å redusere eller innstille driften.

Tiltakshaver skal så snart som mulig informere forurensningsmyndigheten om forhold som kan føre til vesentlig økt forurensning eller forurensningsfare. Akutt forurensning skal varsles, jf. vilkår 3.5.

2.10 Internkontroll

Tiltakshaver plikter å etablere internkontroll for sin virksomhet i henhold til internkontrollforskriften. Internkontrollen skal blant annet sikre og dokumentere at utøvende entreprenør overholder krav i denne tillatelsen, forurensningsloven, produktkontrolloven og relevante forskrifter til disse lovene. Tiltakshaver plikter å holde internkontrollen oppdatert.

Tiltakshaver plikter til enhver tid å ha oversikt over alle forhold som kan medføre forurensning og kunne redegjøre for risikoforhold. Plikt til å gjennomføre risikoanalyse med hensyn til akutt forurensning følger av vilkår 3.1.

2.11 Hensyn til friluftsliv og naturmiljø

Ved gjennomføring av tiltaket må tiltakshaver tilpasse arbeidet og ta hensyn til friluftsliv og naturmiljø i området.

2.12 Tilsyn

Tiltakshaver plikter å la representanter for forurensningsmyndigheten eller de som denne bemyndiger, føre tilsyn med anleggene til enhver tid.

3 Forebyggende og beredskapsmessige tiltak mot akutt forurensning

3.1 Miljørisikoanalyse

Tiltakshaver skal gjennomføre en miljørisikoanalyse, og vurdere resultatene i forhold til akseptabel miljørisiko. Potensielle kilder til akutt forurensning av vann, grunn og luft skal kartlegges. Miljørisikoanalysen skal dokumenteres og skal omfatte alle forhold ved tiltaket som kan medføre akutt forurensning med fare for helse- og/eller miljøskader inne på virksomhetens område eller utenfor. Ved modifikasjoner og endrede produksjonsforhold skal miljørisikoanalysen oppdateres.

Tiltakshaver skal ha oversikt over de miljøressurser som kan bli berørt av akutt forurensning og de helse- og miljømessige konsekvenser slik forurensning kan medføre.

Miljørisikovurderingen skal også inkludere en vurdering av behovet for etablering av partikkelsperre, og hvorvidt det lar seg gjøre å etablere rundt tiltaksområdet. Dersom strømforhold og vanndybder tilsier at det lar seg gjøre å etablere og drifte en partikkelsperre, skal partikkelsperre etableres.

3.2 Forebyggende tiltak

På basis av miljørisikoanalysen skal tiltakshaver iverksette risikoreduserende tiltak. Både sannsynlighetsreduserende og konsekvensreduserende tiltak skal vurderes. Tiltakshaver skal ha en oppdatert oversikt over de forebyggende tiltakene.

3.3 Avvikshåndtering

Avvik (brudd på forurensningsregelverket) som er av en viss alvorlighet og/eller som er stadig gjentagende, skal avvikshåndteres i samsvar med bestemmelsene i internkontrollforskriften § 5, annet ledd, punkt 7. Dette inkluderer årsakene til at avvikene har skjedd, vurderinger og iverksetting av strakstiltak for å rette avvikene, og vurderinger og iverksetting av avbøtende tiltak for å hindre at lignende avvik skal skje på nytt. Avvikshåndteringen skal dokumenteres skriftlig.

3.4 Etablering av beredskap

Tiltakshaver skal på bakgrunn av miljørisikoanalysen og de iverksatte risikoreduserende tiltakene etablere og vedlikeholde en beredskap mot akutt forurensning. Beredskapen skal være tilpasset den miljørisikoen som tiltaket til enhver tid representerer.

3.5 Varsling av akutt forurensning

Akutt forurensning eller fare for akutt forurensning skal varsles i henhold til forskrift om varsling av akutt forurensning eller fare for akutt forurensning. Tiltakshaver skal også så snart som mulig underrette Statsforvalteren i slike tilfeller. Kystverket er rette myndighet for akutt forurensning, og skal kontaktes på følgende telefonnummer: 33 03 48 00, eller e-post: vakt@kystverket.no.

4 Mudring

4.1 Gjennomføring av mudring

Opptak av masser skal gjøres på en måte som minimerer spredning av forurensning, og skal gjennomføres så skånsomt som mulig, under rolige strøm- og vindforhold, og med de beste tilgjengelige teknikker (BAT). Det skal velges en mudringsteknologi som gir lite spredning av sedimenter, og som er optimal med hensyn til vanninnhold for videre håndtering av massene. Teknologien skal vurderes ut fra sedimentenes beskaffenhet og videre håndtering, og skal også vurderes underveis i arbeidet. Kriterier for bytte av teknologi skal beskrives i internkontrollen.

Dersom det påtreffes avfall, skal dette sorteres fra og leveres godkjent avfallsmottak.

Behov for etablering av partikkelsperre ved mudring skal vurderes, jf. vilkår 3.1 tredje ledd.

Det må gjennomføres turbiditetsmålinger ved alle mudrearbeider som gjennomføres i forbindelse med prosjektet.

Mengder og tidspunkt for opptak av masser samt mudringsdybde og mudringssted skal loggføres og rapporteres, jf. vilkår 9. Oversikten skal være tilgjengelig for forurensningsmyndigheten.

Dersom det oppstår avvik under arbeidene, må dette journalføres og rapporteres i henhold til vilkår 9. Det må fremgå tydelig hvilke avbøtende tiltak som har blitt iverksatt.

4.2 Håndtering av mudrede masser

Eventuell avvanning av mudrede masser må foregå slik at partikler ikke spres. Dersom det skulle bli aktuelt å avvanne mudrede masser, må vannet gjennomgå rensing før det eventuelt slippes tilbake til vannforekomsten. Mengden suspendert stoff i utslippsvannet skal ikke overstige 100 mg/l.

Mudrede masser må oppbevares i tette oppsamlingsarrangement til massene har blitt karakterisert. Transport og håndtering av masser skal gjøres slik at det blir minimal spredning av forurensning. Eventuelt søl skal loggføres og rapporteres i henhold til vilkår 9.

Mudrede masser som tas på lekter eller land er å anse som et næringsavfall, og må leveres til godkjent behandlingsanlegg som har tillatelse etter forurensningsloven til å ta imot de aktuelle massene, eller nyttiggjøres, jf. forurensningsloven § 32. Det tillates kun gjenbruk av masser i tilstandsklasse I-II, jf. Miljødirektoratets veileder *Grenseverdier for klassifisering av vann, sediment og biota* (M-608/2016). Dersom det skulle vise seg at muddermasser befinner seg i tilstandsklasse III-V, skal massene leveres til godkjent behandlingsanlegg med tillatelse etter forurensningsloven. Tiltakshaver plikter å dokumentere hvor alle avfallsfraksjoner og overskuddsmasser er levert, og at eventuelt farlig avfall blir deklarert gjennom www.avfallsdeklarering.no.

5 Sprengning

Tiltakshaver skal benytte den sprengningsteknikken som gir minst trykkbølger i vannet og minst mulig bruk av sprengstoff.

Før oppstart av sprengningsarbeidene skal alt løst sediment fjernes fra fjellet. Ladningene skal plasseres i fjellet og detoneres sekvensielt for å redusere styrken på trykkbølgene.

For å skremme vekk fugler, fisk og/eller sjøpattedyr fra området skal det detoneres en liten ladning i vannet før hovedladningen detoneres.

Det skal benyttes elektroniske tennsystemer for å redusere plastforsøpling. Eventuelt avfall fra sprengstoffet (fôringsrør og liknende) skal samles opp. Det må etableres skriftlige rutiner for oppsamling av avfall som flyter i elva.

Mengder og tidspunkt for sprengning samt sprengningsdybde og sprengningssted skal loggføres og rapporteres, jf. vilkår 9. Oversikten skal være tilgjengelig for forurensningsmyndigheten.

Det tillates ikke sprengning når hovedoppvandringen av anadrom fisk observeres.

Dersom det oppstår avvik under arbeidene, må dette journalføres og rapporteres i henhold til vilkår 9. Det må fremgå tydelig hvilke avbøtende tiltak som har blitt iverksatt.

6 Utfylling

6.1 Gjennomføring av utfyllingen

Utfylling av masser skal gjøres på en måte som minimerer spredning av forurensning, og skal gjennomføres så skånsomt som mulig med de beste tilgjengelige teknikker (BAT).
Teknologien skal vurderes ut fra sedimentenes beskaffenhet og videre håndtering, og skal også vurderes underveis i arbeidet. Kriterier for bytte av teknologi skal beskrives i internkontrollen.

Behov for etablering av partikkelsperre ved utfyllingsarbeider i vann og strandsone skal vurderes, jf. vilkår 3.1 tredje ledd.

Det må gjennomføres turbiditetsmålinger ved alle utfyllingsarbeider som gjennomføres i vannforekomsten eller i strandsonen.

Den midlertidige utfyllingen for etablering av anleggsvei skal fjernes innen tiltakets slutt. Fjerning av fylling skal gjennomføres i tråd med vilkår 4.

6.2 Krav til utfyllingsmasser

Masser som skal benyttes til utfylling skal ikke overskride konsentrasjonsgrensene tilsvarende tilstandsklasse II i henhold til M-608/2016. Det tillates heller ikke bruk av reaktive bergarter eller bygnings- og rivningsavfall som utfyllingsmasser. Dersom det påtreffes avfall i utfyllingsmassene, skal dette sorteres fra og leveres godkjent avfallsmottak.

Det er planlagt å benytte vaskede utfyllingsmasser. Dersom det skulle bli aktuelt å benytte andre utfyllingsmasser, må massene spyles før utfylling. Det må da i tillegg etableres systemer for å rense eventuelt spylevann som oppstår. Eventuelt spylevann som slippes til Glomma skal ikke overskride 100 mg/l for suspendert stoff.

7 Kontroll og overvåking

7.1 Kontroll- og overvåkingsprogram

Det skal gjennomføres kontroll og overvåking av arbeidene i vannforekomsten i henhold til et kontroll- og overvåkingsprogram. Det må i tillegg etableres et måleprogram for eventuelt utslipp av vann fra avvanning av muddermasser, samt eventuelt utslipp av spylevann. Kontroll- og overvåkingsprogrammet skal inngå internkontrollen.

7.2 Overvåking

Tiltakshaver skal ha en tilstrekkelig turbiditetsovervåking til å avdekke eventuell spredning av forurensning i forbindelse med gjennomføring av tiltaket.

Under anleggsperioden skal det kontinuerlig tas prøver/målinger av:

- Turbiditet i minst en referansestasjoner som ikke er påvirket av arbeidene.
- Turbiditet i minst to målestasjoner som er påvirket av anleggsarbeidene og som maksimum ligger 100 meter fra tiltaksområdet.

Måleprogram for turbiditet skal inngå i kontroll- og overvåkingsprogrammet.

Hvis turbiditeten overstiger 10 NTU over referansenivået i 20 minutter må tiltaket stanse til turbiditeten har gått ned under grenseverdien og problemene som førte til spredningen er løst. Ved teknisk stopp i turbiditetsmåler må arbeidet stanses.

Det må gjennomføres jevnlig oppfølging og vedlikehold av turbiditetssensorer for å sikre at de fungerer som forutsatt.

Turbiditetsmålere må plasseres på en slik måte at de fanger opp partikkelspredningen fra tiltaket. Det skal foreligge en faglig vurdering med begrunnelse for hvorfor turbiditetsmålere plasseres der de gjør. Denne vurderingen skal være skriftlig og forankret i den dokumenterte miljørisikovurderingen.

7.3 Kvalitetssikring av målingene

All prøvetaking, behandling og analyse skal utføres etter Norsk Standard (NS). Dersom NS ikke finnes, kan annen, utenlandsk/internasjonal standard benyttes. Laboratorier/tjenester med relevant akkreditering skal benyttes der dette er mulig.

8 Støy

Tiltakshavers bidrag til utendørs støy skal være i tråd med *Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging* (T-1442/2021).

9 Rapportering

Det skal føres logg over resultater fra tiltaket og eventuelle uønskede hendelser og korrigerende tiltak.

Sluttrapport

En rapport fra arbeidet skal sendes Statsforvalteren senest 6 uker etter at tiltaket er avsluttet. Rapporten skal inneholde:

- Beskrivelse av tiltaket og utført arbeid.
- Beskrivelse av uønskede hendelser som har oppstått under arbeidene, og hvilke avbøtende tiltak som har blitt iverksatt.

- Angivelse av mudret område (angitt på kart med koordinater), mudringsdybde, tidspunkt for mudring, samt mengde masse mudret.
- Angivelse av utfylt område (angitt på kart med koordinater), utfyllingshøyde, tidspunkt for utfylling og mengde masse utfylt.
- Angivelse av utsprengt område (angitt på kart med koordinater), sprengningsdybde, tidspunkt for sprengning og mengde masse sprengt.
- Beskrivelse av erfaring med utstyr, teknologi osv.
- Resultater fra turbiditetsmålinger.
- Dokumentasjon på levering av masser til godkjent deponi/behandlingsanlegg etter forurensningsloven. Mengder og tidspunkt for levering må være inkludert. Dersom masser er nyttiggjort skal det dokumenteres at massene som er nyttiggjort er frie for forurensning.
- Dokumentasjon på at masser som er fylt ut tilfredsstiller tilstandsklasse I-II i henhold til M-608/2016.
- Dokumentasjon på konsentrasjoner av suspendert stoff i utslippsvann fra avvanning av muddermasser (hvis aktuelt).
- Dokumentasjon på konsentrasjoner av suspendert stoff og nitrogen i utslipp av spylevann (hvis aktuelt).

Vedlegg 1 – Liste over prioriterte miljøgifter, jf. punkt 2.5

Utslipp av disse komponenter er bare omfattet av tillatelsen dersom dette framgår uttrykkelig av vilkårene i punkt 3 flg.

Metaller og metallforbindelser:

	Forkortelser
Arsen og arsenforbindelser	As og As-forbindelser
Bly og blyforbindelser	Pb og Pb-forbindelser
Kadmium og kadmiumforbindelser	Cd og Cd-forbindelser
Krom og kromforbindelser	Cr og Cr-forbindelser
Kvikksølv og kvikksølvforbindelser	Hg og Hg-forbindelser

Organiske forbindelser:

Bromerte flammehemmere	**Vanlige forkortelser**
Penta-bromdifenyleter (difenyleter, pentabromderivat)	Penta-BDE
Okta-bromdifenyleter (defenyleter, oktabromderivat)	Okta-BDE, octa-BDE
Deka-bromdifenyleter (bis(pentabromfenyl)eter)	Deka-BDE, deca-BDE
Heksabromcyclododekan	HBCDD
Tetrabrombisfenol A (2.2`,6,6`-tetrabromo-4,4`isopropyliden difenol)	TBBPA

Klorerte organiske forbindelser	
Dekloran pluss (syn og anti isomere former)	DP (syn-DP, anti DP)
1,2-Dikloretan	EDC
Klorerte dioksiner og furaner	Dioksiner, PCDD/PCDF
Heksaklorbenzen	HCB
Kortkjedete klorparafiner C_{10} - C_{13} (kloralkaner C_{10} - C_{13})	SCCP
Mellomkjedete klorparafiner C_{14} - C_{17} (kloralkaner C_{14} - C_{17})	MCCP
Klorerte alkylbenzener	KAB
Pentaklorfenol	PCF, PCP
Polyklorerte bifenyler	PCB
Triklorbenzen	TCB
Tetrakloreten	PER
Trikloreten	TRI
Triklosan(2,4,4'-Triklor-2'-hydroksydifenyleter)	TCS
Tris(2-kloretyl)fosfat	TCEP

Enkelte tensider	
Ditalg-dimetylammoniumklorid	DTDMAC
Dimetyldioktadekylammoniumklorid	DSDMAC
Di(hydrogenert talg)dimetylammoniumklorid	DHTMAC

Nitromuskforbindelser
Muskxylen

Alkylfenoler og alkylfenoletoksylater	
Nonylfenol og nonylfenoletoksilater	NF, NP, NFE, NPE
Oktylfenol og oktylfenoletoksilater	OF, OP, OFE, OPE
4-heptylfenoler (forgrenet og rettkjedet)	4-HPbl
4-tert-pentylfenol	4-t-PP
4-tert-butylfenol	4-t-BP
Dodecylfenol m. isomerer	DDP
2,4,6 tri-tert-butylfenol	TTB-fenol

Per- og polyfluorerte alkylforbindelser (PFAS)	
Perfluoroktansulfonsyre (PFOS), inkl. salter av PFOS og relaterte forbindelser	PFOS, PFOS-relaterte forbindelser
Perfluorheksansulfonsyre (PFHxS), inkl salter av PFHxS og relaterte forbindelser	PFHxS, PFHxS-relaterte forbindelser
Perfluorobutansulfonsyre (PFBS), inkl. salter av PFBS og relaterte forbindelser	PFBS, PFBS-relaterte forbindelser
Perfluoroktansyre	PFOA
Perfluorheksansyre	PFHxA
2,3,3,3-tetrafluoro-2-(heptafluoropropoksy)propionsyre	HFPO-DA
Langkjedete perfluorerte karboksylsyrer C9-PFCA – C14-PFCA	PFNA, PFDA, PFUnDA, PFDoDA, PFTrDA, PFTeDA

Tinnorganiske forbindelser	
Tributyltinnforbindelser	TBT
Trifenyltinnforbindelser	TFT, TPT
Dibutyltinnforbindelser	DBT
Dioktyltinnforbindelser	DOT

Polysykliske aromatiske hydrokarboner	PAH

Ftalater	
Dietylheksylftalat (bis(2-etylheksyl)ftalat)	DEHP
Benzylbutylftalat	BBP
Dibutylftalat	DBP
Diisobutylftalat	DIBP

Bisfenol A	BPA

Siloksaner	
Dodekamethylsykloheksasiloksan	D6
Dekametylsyklopentasiloksan	D5
Oktametylsyklotetrasiloksan	D4

Benzotriazolbaserte UV-filtre	
2-Benzotriazol-2-yl-4,6-di-tert-butylphenol	UV-320
2,4-di-tert-butyl-6-(5-chlorobenzotriazol-2-yl)phenol	UV-327
2-(2H-benzotriazol-2-yl)-4,6-ditertpentylphenol	UV-328
2-(2H-Benzotriazol-2-yl)-4-(tert-butyl)-6-(sec-butyl)phenol	UV-350

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Vår dato: 07.11.2023
Vår ref: 2023/21841
Deres dato:
Deres ref:

SARPSBORG KOMMUNE
Postboks 237
1702 SARPSBORG

Saksbehandler, innvalgstelefon
Brage Sævarang, 32266607

Vedtak om tillatelse etter forurensningsloven til mudring, sprengning og utfylling og dispensasjon fra vannressursloven §11 i Glomma - Sarpsborg kommune

Statsforvalteren i Oslo og Viken har ferdigbehandlet søknaden fra Sarpsborg kommune, og gir tillatelse etter forurensningsloven til mudring og utfylling i Glomma i Sarpsborg kommune.

Statsforvalteren gir også dispensasjon fra vannressursloven § 11.

Tillatelsen med tilhørende vilkår følger vedlagt.

Statsforvalteren fatter vedtak om gebyr på kr. 37 400,- for behandling av saken.

Vedtaket om tillatelse og gebyrfastsettelse kan påklages av berørte parter eller andre med rettslig klageinteresse innen 3 uker.

Statsforvalteren i Oslo og Viken viser til mottatt søknad av 19.06.2023 fra Sarpsborg kommune, der det søkes om tillatelse etter forurensningsloven til mudring, sprengning og utfylling i Glomma ved Sandesund bru.

Sammendrag av søknad

Alvim renseanlegg i Sarpsborg kommune skal utvides, og i den anledning skal det etableres nye transportsystemer for avløpsvann. Det skal blant annet legges ny avløpsledning som krysser Glomma. Ny vannledning skal legges i samme trasé som avløpsledning. Tiltaket krever sprengning, mudring og utfylling langs traseen. Ledningen skal legges ned i elvebunnen og dekkes til. Strekningen langs elvebunnen hvor ledningen skal legges er om lag 305 m lang, 2,6 m bred og 2 m dyp. Tiltaksområdet for mudring utgjør et areal på opptil 760 m^2 ogdet er planlagt å mudre ca. 764 m^3 ± 100 m^3. Rett utenfor landkaret til Sandesund bru i sør er det et naturlig søkk i elvebunnen. For at ledningen skal kunne legges i dette området er det behov for pukkfylling. Fyllingen vil ha et volum på ca. 737 m^3 ± 100 m^3, med en utstrekning på 40 m i lengderetning, 23 m i bredderetning (920 m^2) og høyde på ca. 0,8 m.

For å utføre tiltaket må det etableres et anleggsbelte langs Glommastien som vil berøre kantvegetasjon langs Glomma. Tiltaket trenger derfor også dispensasjon fra vannressursloven § 11.

Søker har gjennomført grunn- og sedimentundersøkelser i tiltaksområdet, og det er ikke påvist vesentlige forurensninger i sedimentene innenfor tiltaksområdet i Glomma. Langs elvebredden på sørsiden av Glomma ble det påvist sterk forurensning av bly og sink i slaggmasser fra historisk industri der hvor ledningen skal ledes ut i elva. Det skal ikke benyttes uvaskede sprengsteinmasser i pukkfyllingen eller i foreslåtte habitattiltak.

Høring

Søknaden fra Sarpsborg kommune har vært på høring i tidsrommet 13.07.2023 til 22.08.2023, og ble kunngjort på Statsforvalteren sin nettside, jf. forurensningsforskriften § 36-8. Søknaden ble også forhåndsvarslet sakens parter (jf. § 36-6), og andre enn sakens parter som vedtaket kan angå (jf. § 36-7). Det kom 3 innspill fra høringen.

Nedenfor gjengis en oppsummering av høringsinnspillene, samt Sarpsborg kommune sine kommentarer til disse.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har tidligere vurdert tiltaket etter bestemmelsene i vannressursloven. NVE forutsetter at tiltaket ikke er vesentlig endret, og at NVEs veiledning følges av tiltakshaver. I deres veiledning framgår det blant annet at vassdragstiltak skal planlegges og gjennomføres slik at de er til minst mulig skade og ulempe for allmenne og private interesser, jf. aktsomhetsplikten i vannressursloven § 5.

Forutsatt at veiledningen gitt nedenfor følges i planlegging og utførelse av tiltaket, vurderer NVE planene slik de er fremlagt til ikke å kreve noen ytterligere behandling etter bestemmelsene i vannressursloven.

Etter NVEs vurdering vil biologiske verdier i vassdraget bli tilstrekkelig ivaretatt gjennom vilkår som settes i tillatelse fra Statsforvalteren etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag. Det er viktig at vilkår som settes i tillatelser blir overholdt.

Hvis det er behov for å fjerne kantvegetasjon må det søkes om dispensasjon fra vannressursloven § 11. Statsforvalteren er rette myndighet i denne sammenheng.

Tiltaket ligger delvis i et kartlagt utløpsområde for kvikkleireskred, og delvis i et område med mulighet for marin leire. Det må dokumenteres at sikkerhet mot kvikkleireskred er tilstrekkelig ivaretatt, jf. byggteknisk forskrift § 7-3 og NVEs veileder 1/2019 Sikkerhet mot kvikkleireskred.

Skade eller ulempe for andre relevante allmenne interesser må begrenses så mye som mulig, for eksempel allmenn ferdsel, kulturminner, friluftsliv, landskapsverdier m.m., i samsvar med aktsomhetsplikten i vannressursloven § 5.

Sarpsborg kommune svarer at tiltaket er prosjektert iht. aktsomhetsplikten i vannressursloven § 5. Det har vært løpende kontakt med og info til virksomhetene og sektormyndigheter i området, bl.a. Borg Havn, Borregaard og Kystverket.

Sarpsborg kommune har sendt inn søknad til Statsforvalteren om dispensasjon fra vannressursloven § 11. Søknaden er til behandling og det er gjennomført befaring med Statsforvalteren 1. september 2023.

Kommunen påpeker videre at det er utført geotekniske grunnundersøkelser i tiltaksområdet som viser berg i dagen eller tynt løsmassedekke for strekningen som krysser Glomma, og kryssingen vil i hovedsak bestå av sprengte grøfter. NVEs veileder er lagt til grunn for prosjekteringen og tiltaket er plassert i tiltakskategori 1 etter diskusjoner mellom Norconsult og Sarpsborg kommune. De viser til at valg av tiltakskategori iht. veiledningen er dokumentert i et eget notat. Det er gjort vurderinger rundt konsekvensene av at deler av tiltaket ligger i et kartlagt utløpsområde og konkludert med at et områdeskred som tar med seg spillvannsledningen vil føre til et uønsket lokalt utslipp til områdene der ledningen ligger i og til Glomma. Ved et brudd vil ikke samfunnssikkerheten påvirkes da alle innbyggere likevel vil ha tilgang til samme funksjoner som tidligere. Kommunen viser til at dokumentasjon for sikkerhet mot kvikkleireskred er dokumentert i geoteknisk fagrapport.

Viken fylkeskommune kommenterer at tiltaksområdet er omfattet av KULA-område for Sarpefossen, Borregaard og Hafslund, og det er samtidig et regionalt viktig kulturmiljø. Tiltaksområdet er også i et område for Årum, som er et kulturlandskap av regional interesse. Her er det blant annet viktig å ivareta leirbakker, hagemarker, beitebakker, kantvegetasjon og et større beitelandskap. Delen som vil være i Sarpsborg kommune, omfattes av hensynssone bevaring kulturmiljø, H570_02. I Fredrikstad-delen av tiltaket er området underlagt hensynssone landskap H550, hensynssone kulturmiljø H570 og ved tiltak i 100-metersbeltet skal nasjonale og regionale kulturminneinteresser vurderes særlig.

Viken fylkeskommune ser at tiltaket vil kreve sprenging, mudring og utfylling i traseen. Det blir avsatt riggområder, anleggsvei og et stort anleggsbelte for å gjennomføre tiltaket. Fylkeskommunen kan ikke se at tiltaket vil påvirke de kulturhistoriske interessene i tiltaksområdet i stor grad, men forutsetter at arbeidet og anleggsveien bør utføres skånsomt i forhold til terreng og det kulturhistoriske landskapet. Derfor bør anleggsbredden og terrenginngrepene holdes på et minimum, som tilbakeføres etter endt tiltak med stedegne masser, slik at kulturlandskapet fortsatt blir bevart. Det finnes en eldre bru i området og tiltaket kan ha direkte innvirkning på denne. Brua er en viktig del av landskapet og landskapsforståelsen. Det er derfor viktig at denne blir ivaretatt og ikke endret. De forutsetter derfor at tiltaket ikke vil påvirke bygningsmiljø/kulturmiljø eller kulturlandskapet i særlig grad.

Det er ikke registrert arkeologiske funn innenfor berørt areal. Fylkeskommunen har ingen merknader til tiltaket utover at de henviser til det som står over om at gravearbeidet holdes på et minimum, og at de ber om at de som skal utføre arbeidet informeres om meldeplikten vedr. arkeologiske funn.

Sarpsborg kommune svarer at det er planlagt en midlertidig tursti, som skal merkes og skiltes under anleggsfasen. Kulturarv og landskapsbilde ble omfattet i miljørisikoanalysen som ligger til grunn for miljøoppfølgingsplanen for entreprise T2. De skriver at det ikke ble identifisert nødvendige tiltak innen disse temaene utover lov- og forskriftskrav, inkl. meldeplikten. Sarpsborg kommune tar uttalelsen til fylkeskommunen til orientering. For å sikre dette vil miljøoppfølgingsplanen oppdateres med informasjon om meldeplikten. De poengterer at oppdatert versjon F06 kan ettersendes.

Torgrim Hallvardson Rygnestad påpeker at det nok en gang søkes om dispensasjon for graving og utfylling i særlig sårbare områder og det å utføre disse tiltakene i en elv gjør det umulig å samle opp spredning av forurenset masse. Rygnestad sier at det står at massene skal legges på duk, men lurer på hvilke tiltak det er tenkt å benytte i Glomma. Det påpekes at et så stort prosjekt vil ødelegge for livet under vann som aldri vil bli det samme igjen. Rygnestad synes det er synd at slike saker som dette blir godtatt uten at de med beslutningsansvar vet konsekvensene. Rygnestad mener at det finnes andre mer miljømessige måter å utføre dette tiltaket på, og at tiltaket ikke må godkjennes.

Sarpsborg kommune svarer at for å ivareta ytre miljø og naturmangfoldet som berøres av tiltaket, har Sarpsborg kommune utført grundige undersøkelser av naturmiljø langs traséen, inkl. dykkerundersøkelser og prøvetaking av sediment og vann i Glomma. Videre er det utført en miljørisikoanalyse og miljøoppfølgingsplan basert på dette oppdaterte kunnskapsgrunnlaget. Miljørisiko og tiltakene som skal iverksettes ved kryssing av Glomma er beskrevet i søknaden til Statsforvalteren og i miljøoppfølgingsplanen for entreprisen. Kommunen anser hensynet til ytre miljø å være tilstrekkelig ivaretatt.

Statsforvalterens vurdering

Generelt
I utgangspunktet er det forbudt å forurense, jf. forurensningsloven § 7. Etter lovens § 11 kan forurensningsmyndigheten likevel, etter søknad, gi tillatelse til virksomhet som kan medføre forurensning. Når forurensningsmyndigheten avgjør om tillatelse skal gis etter § 11 og fastsetter vilkårene etter forurensningsloven § 16, legges det vekt på de forurensningsmessige ulempene ved tiltaket sammenholdt med de fordeler og ulemper som tiltaket vil medføre, jf. forurensningsloven § 11 femte ledd.

Statsforvalteren vurderer også søknad om tillatelse opp mot vannforskriften § 4, som sier at «tilstanden i overflatevann skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og kjemisk tilstand». I tillegg skal alle saker som berører naturmangfold ifølge naturmangfoldloven § 7, vurderes etter prinsippene i §§ 8-12 i samme lov.

Det er virkningene av det omsøkte tiltaket på det aktuelle stedet som er vurdert. Dersom tiltakshaver senere ønsker å gjennomføre tiltaket på en annen måte enn beskrevet i søknaden, må det søkes på nytt.

Selv om forurensningen holdes innenfor fastsatte vilkår, plikter tiltakshaver å redusere sine utslipp og påvirkning på miljøet så langt det er rimelig uten urimelige kostnader.

Lovgrunnlag og myndighet
Mudring er definert i forurensningsforskriften § 22-2 bokstav d første punktum som "enhver forsettlig forflytning av masser fra bunnen, herunder slamsuging, forskyvning eller fjerning av bunnsedimenter". Sprengning i sjø og vassdrag er å anse som en forsettlig forflytning av masser på bunnen, og er dermed å regne som mudring. Det følger av § 22-3 at mudring fra skip/lekter alltid krever tillatelse fra forurensningsmyndigheten.

Dersom mudring og utfylling til sjø eller vassdrag som gjennomføres fra land medfører fare for forurensning, krever tiltaket en særskilt tillatelse etter forurensningsloven § 11. Statsforvalteren vurderer at det omsøkte tiltaket i Glomma medfører fare for forurensning, og tiltaket krever derfor tillatelse etter forurensningslovens bestemmelser, jf. forurensningsloven § 11, jf. § 16.

Statsforvalteren har behandlet saken som rett forurensningsmyndighet for arbeider som kan medføre forurensning i sjø og vassdrag, jf. rundskriv T-3/12.

Tiltak som medfører forringelse eller fare for forringelse av produksjonsmulighetene for fisk eller andre akvatiske organismer, krever tillatelse etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag. Statsforvalteren er myndighet etter forskriften på strekninger som fører anadrom laksefisk og edelkreps, mens fylkeskommunen er myndighet på øvrige strekninger som fører høstbar innlandsfisk. Ettersom det forekommer anadrom fisk i Glomma, er Statsforvalteren rette myndighet til å vurdere tiltaket etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag.

Vurdering av forurensningspotensial
Mudring og utfylling i vassdrag kan medføre spredning av partikler, tungmetaller og organiske miljøgifter. Sedimentundersøkelser fra elvebunnen viser at tiltaksområdet ikke er å anse som forurenset. Det er likevel viktig at det gjennomføres avbøtende tiltak for å begrense spredning av partikler ved arbeidene. Langs elvebredden på sørsiden av Glomma ble det påvist sterk forurensning av bly og sink i slaggmasser fra historisk industri der ledningen skal ledes ut i elva. Utlekkingstester tyder på lavt utlekkingspotensiale fra slaggmassene. Ledningstraseen på land skal i minst mulig grad berøre slaggmassene.

Ved mudring stiller vi normalt krav om bruk av siltgardin og turbiditetsmålere. Søker har imidlertid vurdert at det ikke vil være mulig å benytte siltgardin på grunn av sterk strøm i Glomma. Statsforvalteren aksepterer at det ikke benyttes siltgardin, men vi stiller istedenfor strengere krav til måling av turbiditet. Turbiditeten skal måles ved minst to stasjoner som er direkte påvirket av anleggsarbeidene og ved minst en referansestasjon som ikke er påvirket av arbeidene. Tiltakshaver skal plassere turbiditetsmålerne på en måte som sikrer at målerne fanger opp forurensningen fra arbeidene i størst mulig grad. Hvis turbiditeten overskrider 10 NTU over referansenivået i 20 minutter, må arbeidet stanses til turbiditeten har gått ned under grenseverdi. Det tillates ikke mudring eller utfylling i Glomma dersom turbiditetsmålerne er ute av drift.

Masser som mudres er å anse som et næringsavfall og skal leveres til godkjent behandlingsanlegg eller gjenbrukes i henhold til avfallsregelverket. Det tillates kun gjenbruk av masser i tilstandsklasse I-II, jf. Miljødirektoratets veileder Grenseverdier for klassifisering av vann, sediment og biota (*M-608/2016)*. Dersom det tas opp masser og det skulle vise seg at massene er å anse som forurenset (tilstandsklasse III-V) skal massene leveres til godkjent behandlingsanlegg med tillatelse etter forurensningsloven. Tiltakshaver plikter å dokumentere hvor alle avfallsfraksjoner og overskuddsmasser er levert, og at eventuelt farlig avfall blir deklarert gjennom www.avfallsdeklarering.no. Dersom det skulle bli aktuelt å avvanne mudrede masser, må vannet gjennomgå rensing før det eventuelt slippes tilbake til Glomma. Mengden suspendert stoff i utslippsvannet skal ikke overstige 100 mg/l. Tiltakshaver må kunne dokumentere at dette kravet overholdes.

Sprengstein kan inneholde store mengder med uomsatt sprengstoff som er rikt på nitrogen. Utfylling av sprengstein vil derfor som hovedregel kunne bidra til tilførsler av nitrogen. Det skal ikke benyttes uvaskede sprengsteinmasser i pukkfyllingen eller i foreslåtte habitattiltak. Dersom det

skulle bli aktuelt å bruke andre utfyllingsmasser enn planlagt, må massene spyles før utfylling for å begrense utslipp av partikler og nitrogenforbindelser. Det må i tillegg etableres systemer for å rense eventuelt spylevann som oppstår for suspendert stoff og nitrogen.

Utfylling i vannforekomsten og i strandsonen kan medføre forurensning. Masser som skal benyttes til utfylling skal ikke overskride konsentrasjonsgrensene tilsvarende tilstandsklasse II i henhold til M-608/2016. Det tillates heller ikke bruk av reaktive bergarter eller bygnings- og rivningsavfall som utfyllingsmasser. Dersom det påtreffes avfall i utfyllingsmassene, skal dette sorteres fra og leveres til godkjent avfallsmottak.

Det må etableres rutiner for å fange opp eventuelt flytende avfall som oppstår i forbindelse med mudring, utfylling og sprengningsarbeidene. Oppsamlet avfall skal leveres til godkjent mottak.

Statsforvalteren stiller også krav om at det skal gjennomføres en miljørisikovurdering av mudring, utfylling og sprengningsarbeidene. Det skal settes inn avbøtende tiltak der miljørisikovurderingen avdekker at det er behov for å redusere risikoforholdene.

Vurdering etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag
I henhold til forskrift om fysiske tiltak i vassdrag er det forbudt å sette i verk fysiske tiltak som medfører eller kan medføre forringelse av produksjonsmulighetene for fisk eller andre ferskvannsorganismer. Etter søknad kan det likevel gis tillatelse. Statsforvalteren er myndighet etter forskriften på strekninger som fører anadrom laksefisk og edelkreps, mens fylkeskommunen er myndighet på øvrige strekninger som fører høstbar innlandsfisk.

Ettersom det forekommer anadrom fisk i Glomma, er Statsforvalteren rette myndighet til å behandle tiltaket etter forskriften. Statsforvalteren vurderer at det ikke er nødvendig å gi en egen tillatelse etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag, da vilkårene i tillatelsen etter forurensningsloven er dekkende for å ivareta forskriften. Forutsatt at arbeidene gjennomføres i tråd med vilkårene i tillatelsen, vurderer Statsforvalteren at produksjonsmulighetene for anadrom fisk eller andre ferskvannsorganismer ikke vil forringes.

Naturmangfoldloven
I Miljødirektoratets Naturbase (2023) er det ikke registrert noen viktige naturtyper innenfor tiltaksområdet. Det er registrert laks, ål spissnutefrosk, storsalamander og flere fugler av nasjonal forvaltningsinteresse innenfor tiltaksområdet. Statsforvalteren vurderer på bakgrunn av dette at det er viktig at det gjennomføres avbøtende tiltak i forbindelse med arbeidene for å unngå skade på fisken i vassdraget. Vi vurderer at turbiditetsmålinger og stans i arbeidene dersom målinger viser overskridelser av grenseverdien på 10 NTU over en periode på 20 minutter vil være gode tiltak for å hindre partikkelspredning som potensielt kan medføre skade.

Mudring forårsaker oppvirvling og spredning av partikler. Økt innhold av partikler i vannet vil kunne forstyrre vandringen til laks i Glomma, samt forårsake nedslamming av gyteområder, men Statsforvalteren vurderer at det er liten risiko for at laksen vil bli påvirket av dette. En stor andel av partiklene fra arbeidene vil imidlertid bli fraktet videre nedover elva og ut i Oslofjorden. I rapporten «Helthetlig tiltaksplan for en ren og Rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv» trekkes det frem at tilstanden for livet i Oslofjorden er svært alvorlig, og at påvirkningene på fjorden er langt større enn det økologien kan tåle. Påvirkningsbildet er sammensatt, og høye tilførsler av partikler fra Oslofjordens nedbørsfelt er en medvirkende årsak. Statsforvalteren har vektlagt hensynet til Oslofjorden ved fastsetting av vilkårene i tillatelsen.

I søknaden opplyses det at det kan bli aktuelt med sprengning. Ved sprengning vil det dannes små, skarpe partikler som kan sette seg fast og skade gjellene til fisk og andre organismer. Videre vil trykkbølger fra sprengningsarbeidene kunne forårsake fysiske skader, stressreaksjoner og død hos organismer i tiltaksområdet. For å ivareta naturmiljøet i området stiller Statsforvalteren krav til gjennomføring av sprengningsarbeidene. Før oppstart av arbeidene skal alt løst sediment fjernes fra fjellet. Ladningene skal plasseres i fjellet og detoneres sekvensielt for å redusere styrken på trykkbølgene. Det skal detoneres en liten ladning i vannet før hovedladningen detoneres. Hensikten med dette er å skremme vekk fugler og fisk fra området. Videre stiller vi krav om at tiltakshaver benytter den sprengningsteknikken som gir minst trykkbølger i vannet og minst mulig bruk av sprengstoff. Det skal benyttes elektroniske tennsystemer for å redusere plastforsøpling. Eventuelt avfall fra sprengstoffet (sprengtråd, fôringsrør og liknende) må samles opp.

Av hensyn til gyteperiode, egg og vandringsaktivitet for ål og anadrom fisk setter Statsforvalteren krav om at det ikke skal gjennomføres sprengning, mudring eller utfylling i vassdraget i perioden mellom 24. oktober og 30. juni. Vi åpner likevel for at tiltaket kan gjennomføres i perioden for oppvandring, da vi vurderer at dette vil være det tidspunktet hvor tiltak vil ha minst negative konsekvenser for fisken. Det vil bli gjort en ukentlig sjekk med NGOFA for å hindre sprengning når hoveddelen av laks passerer. Arbeidene vil kun pågå når det er lyst, og det vil derfor være opphold i sprengningsarbeidene, selv i de mer intensive periodene slik at fisken kan passere. Det settes krav i tillatelsen at det ikke skal gjennomføres sprengning når hovedoppvandringen av anadrom fisk observeres.

Naturmangfoldloven § 8 stiller krav om at offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig skal bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Statsforvalteren anser at kunnskapsgrunnlaget er godt nok til at kravet i naturmangfoldloven § 8 om at beslutningene skal hvile på et best mulig kunnskapsgrunnlag, er oppfylt. Hensynet til føre-var prinsippet i § 9 i naturmangfoldloven vektlegges derfor i mindre grad. Det er også gjort en vurdering ut fra den samlete belastningen som økosystemet vil bli utsatt for etter § 10. Tiltaket vil kunne ha midlertidig negativ effekt, men forutsatt at arbeidene gjennomføres i tråd med vilkår i tillatelsen, vurderer Statsforvalteren at de negative effektene av mudre- og utfyllingsarbeidene vil reduseres.

Vi minner om at det er tiltakshaver som skal dekke kostnadene ved å unngå og begrense skade på naturmangfoldet, jf. § 11 i naturmangfoldloven. Tiltakshaver er også pliktig å benytte miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder, jf. § 12 i naturmangfoldloven.

Vannforskriften

I vannforvaltningsdatabasen Vann-Nett ligger tiltaksområdet i vannforekomsten Glomma fra Sarpefossen til samløp Visterflo ved Greåker (ID: 002-3549-R). Vannforekomsten er karakterisert som en svært stor, moderat kalkrik, humøs elv. Den økologiske tilstanden er dårlig som følge av heterotrof begroingsindeks og gjennomsnittlig score per takson (ASPT). Den kjemiske tilstanden er god. Vannforekomsten er i stor grad påvirket av punktutslipp fra industri og diffus avrenning fra byer/tettsteder, og i middels grad påvirket av hydrologiske endringer grunnet vannføringsendring og punktutslipp fra renseanlegg og regnvannsoverløp.

Vannforekomsten har fått utsatt frist til 2033 med å oppnå miljømålet om god økologisk tilstand. Dette skyldes uforholdsmessig store kostnader knyttet til å skulle oppnå miljømålet innen perioden 2022-2027. Det er iverksatt mange tiltak for å prøve å bedre elvas økologiske tilstand, men nye tiltak er imidlertid nødvendig for at vannforekomsten skal oppnå miljømålet.

I henhold til § 4 i vannforskriften skal tilstanden i overflatevann beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomsten skal ha minst god økologisk og kjemisk tilstand. Ny aktivitet og inngrep skal derfor ikke medføre forringelse eller vanskeligjøre oppnåelse av miljømål som er satt.

Fysiske tiltak i vann påvirker vannmiljøet i resipienten. Graden av påvirkning avhenger blant annet av tiltakets omfang, størrelsen på resipienten, og bruk av avbøtende tiltak. Mudringen ved Sandesundbruen vil føre til en midlertidig økning av mengden partikler i vannet, og dette vil påvirke vannkvaliteten lokalt i tiltaksområdet. Strømforholdene i Glomma vil imidlertid føre til en fortynning av partikkelkonsentrasjonen, slik at vannkvaliteten gjenopprettes over tid.

I denne saken vurderer Statsforvalteren at størrelsen på vannforekomsten og omfanget av tiltaket er av den grad at miljøtilstanden i vannforekomsten ikke vil bli vesentlig påvirket av arbeidene. Vi vurderer at tiltaket vil kunne påvirke vannmiljøet lokalt i tiltaksområdet, men ikke i hele vannforekomsten. Så fremt arbeidene gjennomføres i tråd med vilkår i tillatelsen, vurderer vi at tiltaket ikke vil føre til varig forringelse av vannkvaliteten eller vanskeliggjøre oppnåelsen av de fastsatte miljømålene.

Vurdering etter Vannressursloven § 11 om kantvegetasjon
Kantsoner langs vassdrag er sikret gjennom vannressursloven § 11. I paragrafens første ledd heter det «langs bredden av vassdrag med årssikker vannføring skal det opprettholdes et begrenset naturlig vegetasjonsbelte som motvirker avrenning og gir levested for planter og dyr». Statsforvalteren kan i særlige tilfeller gi dispensasjon fra kravet om kantsone. Dette forutsetter at ulempene ved å opprettholde kantsonen er vesentlig større enn fordelene.

For å sikre kantsonens biologiske funksjon kan vi sette vilkår om hvordan hogsten skal gjennomføres.

Det må fjernes noen trær og vegetasjon i forbindelse med tiltaket. Det skal hogges enkelttrær ved et stort vassdrag i en kantsone bestående av løvskog, og vi vurderer at det er snakk om et lite inngrep i forhold til det som vil stå igjen. Vi vurderer videre at tiltaket ikke vil ha stor negativ påvirkning på kantsonens økologiske funksjon. Formålet med tiltaket er anleggelse/oppgradering av vann- og avløpssystem, og vi vurderer at de totale ulempene ved å opprettholde kantvegetasjonen er større enn fordelene. Følgelig foreligger det tilstrekkelig grunnlag til å gi dispensasjon fra vannressursloven § 11.

På bakgrunn av søknad datert 19.06.2023 vurderer Statsforvalteren at tiltaket krever en dispensasjon fra vannressursloven § 11.

Samfunnsmessige forhold

Formålet med tiltaket er å etablere nye vann- og avløpsledninger i forbindelse med utvidelse av Alvim renseanlegg. Statsforvalteren vurderer tiltaket som samfunnskritisk.

Sett i lys av dette vurderer Statsforvalteren at tiltaket har stor samfunnsnytte. Tiltaket vil forårsake forurensning, men dette er midlertidig og vil opphøre når arbeidene er ferdig. I tillegg vurderer Statsforvalteren at de forurensningsmessige ulempene begrenses som følge av vilkårene i tillatelsen. Statsforvalteren vurderer at samfunnsnytten av tiltaket veier tyngre enn de forurensningsmessige ulempene ved tiltaket.

Forhold til plan

I medhold av plan- og bygningsloven § 19-2 er det gitt dispensasjon fra plankrav (kap. 2.1. og 2.2.) og arealformål (naturområde - grønnstruktur) i kommuneplanen, planID 3004 913 (Kode 142), samt formål parkbelte i industriområde i reguleringsplan for «Reg. endring for del av Nordre Borge, Gretnes leirtak», planID 3004 368 (Kode 165).

Konklusjon

Vi har vurdert søknaden og lagt vekt på de forurensningsmessige ulemper ved tiltaket sammenholdt med de fordeler og ulemper som tiltaket for øvrig vil medføre. Vi mener at nytten av tiltaket veier tyngre enn ulempene som tiltaket vil kunne medføre for miljøet og for samfunnet ellers. Statsforvalteren gir på bakgrunn av dette tillatelse til Sarpsborg kommune til mudring og utfylling i Glomma. Det forutsettes at tiltaket gjennomføres i samsvar med vilkårene i tillatelsen og forurensningsregelverket for øvrig.

Vedtak om tillatelse

Statsforvalteren i Oslo og Viken gir Sarpsborg kommune tillatelse til sprengning, mudring og utfylling i Glomma. Tillatelsen er gitt med hjemmel i forurensningsloven § 11 og forurensningsforskriften kapittel 22. Det er satt vilkår til tillatelsen med hjemmel i forurensningsloven § 16.

Statsforvalteren har ved avgjørelsen av om tillatelse skal gis, og ved fastsetting av vilkårene, lagt vekt på de forurensningsmessige ulemper ved tiltaket sammenholdt med de fordeler og ulemper som tiltaket for øvrig vil medføre. Tillatelsen med vilkår følger vedlagt dette brevet.

Det kan foretas endringer i denne tillatelsen i medhold av forurensningsloven § 18. Endringene skal være basert på skriftlig saksbehandling og forsvarlig utredning av saken. En eventuell endringssøknad må derfor foreligge i god tid før endring ønskes gjennomført.

At forurensningen er tillatt utelukker ikke erstatningsansvar for skade og ulempe eller tap forårsaket av forurensningen, jf. forurensningsloven § 56.

Brudd på tillatelsen er straffbart etter forurensningsloven §§ 78 og 79.

Vedtak om dispensasjon fra vannressursloven §11

Statsforvalteren gir dispensasjon til fjerning av kantvegetasjon med hjemmel i vannressursloven § 11 på bakgrunn av tiltaksbeskrivelsen oppgitt i søknad av 19.06.2023.

Dispensasjonen gis på følgende vilkår:

- Det skal kun fjernes enkelttrær som hindrer gjennomføringen av tiltaket. Inngrepet skal begrenses til det som er absolutt nødvendig.
- Det skal legges til rette for rask og naturlig revegetering av stedegne arter i etterkant av tiltaksperioden.
- Dersom tiltakshaver tilfører ny jord, skal det påses at det ikke medfølger fremmede arter.
- Tiltakshaver er ansvarlig for å iverksette tiltak om det påtreffes truede arter under arbeidene.
- Unødige skader på bredden, som kan øke faren for erosjon, eller som kan føre til forringelse av vassdraget, skal unngås.

- Hogsten og bortkjøringen av tømmeret skal foregå på en skånsom måte som i minst mulig grad skader gjenstående vegetasjon eller forårsaker unødvendige sår i terrenget.

Dispensasjonen er gyldig i 3 år fra vedtakets dato.

Vedtak om gebyr

Vi viser til varsel om gebyr datert 02.10.2023. Vi varslet gebyrsats 6, som i 2023 utgjør kr. 37 400,-. Statsforvalteren vedtar at forurensningsforskriftens § 39-4 sats 6 kommer til anvendelse i denne saken. Sarpsborg kommune skal betale kr. 37 400,- for Statsforvalterens arbeid med tillatelsen. Hjemmel for vedtaket er forurensningsforskriften § 39-3, jf. § 39-4.

Gebyret fastsettes på bakgrunn av Statsforvalterens ressursbruk i sammenheng med behandling av søknaden. Ressursbruk knyttet til saksbehandlingen er lagt til grunn ved fastsettelse av gebyrsats. Herunder hører gjennomgang av søknaden, møter og korrespondanse med søker, høring av saken samt endelig ferdigstillelse av tillatelsen. Innsats fra andre fagpersoner hos Statsforvalteren inngår også.

Miljødirektoratet vil ettersende faktura.

Klageadgang

Vedtaket etter forurensningsloven, vannressursloven § 11, samt plasseringen i gebyrklasse, kan påklages av sakens parter eller andre med rettslig klageinteresse innen 3 uker fra underretning om vedtak er kommet fram, eller fra vedkommende fikk eller burde skaffet seg kjennskap til vedtaket. Vedtaket etter forurensingsloven, herunder plassering i gebyrklasse kan påklages til Miljødirektoratet. Vedtaket etter vannressursloven § 11 kan påklages til Norges Vassdrags- og energidirektorat (NVE).

En eventuell klage skal angi hva det klages over og den eller de endringer som ønskes. Klagen bør begrunnes, og andre opplysninger av betydning for saken bør nevnes. Klagen skal sendes til Statsforvalteren.

En eventuell klage fører ikke automatisk til at gjennomføringen av vedtaket utsettes. Statsforvalteren eller Miljødirektoratet kan etter anmodning eller av eget tiltak beslutte at vedtaket ikke skal gjennomføres før klagefristen er ute eller klagen er avgjort. Avgjørelsen av spørsmålet om gjennomføring kan ikke påklages. Ved klage på valg av gebyrsats skal tilsendt faktura betales til fristen. Miljødirektoratet vil refundere eventuelt overskytende beløp dersom klagen imøtekommes.

Med hilsen

Andreas Røed
fagleder
Klima- og miljøvernavdelingen

Brage Sævarang
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

1 Tillatelse med vilkår - Glomma - Sarpsborg kommune

Kopi til:

FREDRIKSTAD KOMMUNE	Postboks 1405	1602	FREDRIKSTAD
NORCONSULT AS AVD SARPSBORG	Tuneveien 89	1712	GRÅLUM
NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE)	Postboks 5091 Majorstua	0301	OSLO
VIKEN FYLKESKOMMUNE	Postboks 220	1702	SARPSBORG
Torgrim H Rygnestad	Box 186 Bogstadveien	0323	Oslo